

ห้องสมุดในยุค Open Access (Libraries in Open Access Era)

ลักขณา เถาว์ทิพย์¹

Laksana Thaotip

บทคัดย่อ

แหล่งสารสนเทศวารสารแบบเสรีเป็นโอกาสที่เปิดกว้างสำหรับการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศของผู้ใช้จากทั่วทุกมุมโลกผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แนวคิดนี้แพร่หลายในช่วงปี ค.ศ.1990 กลุ่มนักวิจัยโดยเฉพาะสาขาฟิสิกส์ได้นำข้อได้เปรียบของเทคโนโลยีออนไลน์มาใช้ในการเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยการจัดทำสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ขึ้นในมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บและสืบค้นงานวิจัย แหล่งสารสนเทศวารสารแบบเสรีเป็นทางเลือกใหม่สำหรับนักวิจัยและนักวิชาการในการเผยแพร่ผลงาน รวมทั้งช่วยลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสาร นอกจากนี้ยังเปิดให้ผู้ใช้ทั่วไปเข้าถึงสารสนเทศอย่างเสรี ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงงานวิจัยหรือความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลที่ได้มีความทันสมัย ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ โดยผู้ใช้ไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น บทบาทของแหล่งสารสนเทศวารสารแบบเสรีส่งผลกระทบต่อการสืบค้นสารสนเทศของผู้ใช้ รวมถึงห้องสมุดและผู้ให้บริการสารสนเทศในแง่ต่าง ๆ อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ บทความนี้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบงานห้องสมุด ตลอดจนแนวทางในการให้บริการของห้องสมุดในยุคแหล่งสารสนเทศวารสารแบบเสรี

¹นักศึกษาลัทธิศาสตร Ph.D. in Library and Information Science, University of Pune (India) E-mail: t_laksana@hotmail.com

Abstract

Since the early 1990s, the researchers and their universities are beginning to use online to enhance their research ability. They can be publicly self-archived in the university's e-print archives, which can be accessed by all users worldwide as presently known in terms of "Open Access (OA)". For research scholars, publishing as OA more rapidly is possible without negative impact on quality. As a reader, a research output is available with no payment for access, for all of readers worldwide. Readers in economically disadvantaged areas can also access to the newest research. However, there are numerous ways in which OA might impact on libraries, since their users have very convenient access to an increasing amount of literature that previously required trips to the library. This article examines the library work after adapting of OA, and presents numerous challenges and opportunities the libraries will find new ways to serve their users in the era of OA.

คำสำคัญ: แหล่งสารสนเทศวารสารแบบเสรี

Keyword: Open access: OA: Open access publishing

ความหมายและประวัติความเป็นมาของ OA

แหล่งสารสนเทศวารสารแบบเสรีหรือมีผู้เรียกอย่างอื่นว่า "การเข้าถึงอย่างเสรี" เป็นประเด็นที่กล่าวถึงและอภิปรายอย่างแพร่หลายในวงการห้องสมุดและกลุ่มผู้ใช้บริการสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศวารสารแบบเสรี มาจากคำภาษาอังกฤษคือ Open access หรือบางครั้งเรียกว่า Open access publication ซึ่งมักเรียกย่อว่า OA หมายถึงสารสนเทศอันเป็นผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บทความวารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม รายงานทางเทคนิค เอกสารการเกี่ยวกับปฏิบัติงาน เป็นต้น ที่ผู้ใช้สามารถสืบค้นและใช้งานได้โดยเสรีผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จุดกำเนิดของแนวคิด OA เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ.1940 แต่แนวคิดดังกล่าวถูกทำให้เป็นจริงเมื่อเทคโนโลยีออนไลน์ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในราวปี ค.ศ.1990 กลุ่มนักวิจัยและนักวิชาการสาขาฟิสิกส์ได้นำข้อได้เปรียบของเทคโนโลยีออนไลน์มาใช้ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยของพวกเขา โดยการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานลงในสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Print Archive) ของมหาวิทยาลัย ซึ่งทำให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นออนไลน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สำหรับนักวิจัยแล้ววิธีการดังกล่าวเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้งานวิจัยถูกค้นพบและถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อันเป็นหัวใจสำคัญของการทำวิจัย รวมทั้งช่วยลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสาร

สองทศวรรษที่ผ่านมา OA มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนารูปแบบการจัดทำอย่างชัดเจนดังที่พบในปัจจุบัน ได้แก่ Open Access Journal (OAJ) และ Open Access Archive/Repository (OAA/OAR) ตามมาด้วยการพัฒนาโปรแกรมสำหรับจัดทำ OA ทั้งในรูปแบบแพลตฟอร์มสำหรับ OAJ และ OAA/OAR ให้เลือกใช้อย่างหลากหลาย มีการพัฒนาเครื่องมือสืบค้นหรือโปรแกรมค้นหา (Search engine) สำหรับ OA โดยเฉพาะ และจำนวนผู้จัดทำ OA ยังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและครอบคลุมทุกสาขาวิชา

ปัจจุบันเมื่อก้าวถึง OA โดยภาพรวมมักหมายถึงสารสนเทศที่มีลักษณะสำคัญสามประการ คือ ประการแรกต้องเป็นสารสนเทศที่ผู้ใช้จากทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงได้โดยเสรีผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้สามารถสืบค้น อ่าน คัดลอก สิ่งพิมพ์

เผยแพร่ จัดเก็บ รวมถึงจัดทำลิงก์ไปยังสารสนเทศนั้นได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ประการที่สองคือ ผลงานที่เผยแพร่ในแหล่งสารสนเทศเสรีจะยังคงเป็นลิขสิทธิ์ของผู้แต่ง ดังนั้นเมื่อนำไปใช้ต้องมีการทำรายการอ้างอิงอย่างเหมาะสม และประการสุดท้ายคือ เป็นสารสนเทศฉบับเต็ม (Full text) ที่จัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีการจัดเก็บในแหล่งที่เหมาะสมเพื่อสะดวกต่อการสืบค้นและนำไปใช้ในอนาคต

สำหรับผู้ใช้สารสนเทศในประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย ย่อมได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีของสารสนเทศ ผู้ใช้สามารถเข้าถึงงานวิจัยหรือความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ ที่เผยแพร่ใน OA ซึ่งจัดทำอย่างรวดเร็วและข้อมูลมีความทันสมัย แต่สำหรับห้องสมุดและผู้ให้บริการสารสนเทศ OA จะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไร เมื่อผู้ใช้ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ย่อมสามารถเข้าถึง OA ได้จากทุกที่และทุกเวลา อาจทำให้ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมาสืบค้นสารสนเทศในห้องสมุดอีกต่อไป หรือเมื่อผู้ใช้สามารถสืบค้นสารสนเทศฉบับเต็มโดยสืบค้นผ่าน Google Scholar หรือ Search engine อื่น ๆ ได้ ผู้ใช้จะยังคงต้องการใช้ทรัพยากรภายในห้องสมุดหรือไม่ ประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งที่ห้องสมุดหลายแห่งควรพิจารณาเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายห้องสมุดให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบริษัท

ประเภทของ OA

ก่อนที่จะกล่าวถึงผลกระทบของ OA ที่มีต่อห้องสมุด ต้องขอกกล่าวถึงประเภทของ OA หากพิจารณาจากรูปแบบการจัดทำ OA ที่พบในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้สองประเภทหลัก ๆ ได้แก่ Open Access Journal (OAJ) และ Open Access Archive/Repository (OAA/OAR) หรือบางครั้งเรียกว่า Self-Archive ดังนี้

1. OAJ เป็นวารสารที่จัดทำในรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้โดยเสรี ซึ่งมีคุณสมบัติตามประการของ OA ดังที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้ใช้สามารถสืบค้นได้จาก Search engine ทั่วไป หรือจากแหล่งรวมรายชื่อวารสาร เช่น Directory of Open Access Journal (DOAJ), Free full text เป็นต้น

ตารางที่ 1 ตัวอย่างของ Open Access Journal (OAJ)

OAJ	URL
1. Directory of Open Access Journals (DOAJ)	http://www.doaj.org
2. D-Lib Magazine	http://www.dlib.org
3. Evidence Based Library and Information Practice (EBLIP)	http://ejournals.library.ualberta.ca/index.php/EBLip
4. First Monday	http://www.firstmonday.org
5. Free Full Text	www.freefulltext.com
6. Australian Academic Research Libraries	http://www.alia.org.au/publishing/aarl
7. Australian Library Journal	http://alia.org.au/publishing/alj
8. IFLA Journal	http://www.ifla.org/V/iflaj/index.htm
9. Journal of Electronic Publishing	http://www.press.umich.edu/jep
10. Journal of Information Technology Education	http://jite.org/viewarticles.htm
11. Journal of Information, Law & Technology	http://elj.warwick.ac.uk/Jiit
12. Journal of the Computer-Mediated Communication	http://www.ascusc.org/jcmc
13. Library and Information Commission Research Bulletin	http://www.lic.gov.uk/publications/bulletin/index.html

2. OAA/OAR หรือ Self-Archive จัดทำโดยผู้แต่งเป็นผู้จัดเก็บผลงานของตนลงใน OAA/OAR ที่เหมาะสม ผู้แต่งอาจจัดเก็บลงใน OAA/OAR ที่รวบรวมผลงานของสถาบัน (Institutional Repository) เช่น Glasgow ePrints Service รวบรวมผลงานวิจัยของบุคลากรของ University of Glasgow หรืออาจจัดเก็บลงใน OAA/OAR เฉพาะสาขาวิชา (Thematic หรือ Subject Repository) เช่น dLIST เป็น OAA/OAR เฉพาะสาขารัฐศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ตารางที่ 2 ตัวอย่างของ Open Access Archive / Repository (OAA/OAR)

OAA / OAR	URL
1. dLIST	http://dlist.sir.arizona.edu/
2. The Directory of Open Access Archives (Open DOAR)	http://www.opendoar.org/
3. E-LIS	http://eprints.rclis.org/
4. arXiv	www.arxiv.org
5. ArchiveSic	http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/
6. Australian Library and Information Science Association	http://www.alia.org.au/
7. Caltech Library System Papers and Publications	http://caltechlib.library.caltech.edu/
8. Digital Library of the Commons	http://dlc.dlib.indiana.edu/
9. ERP AePrints	http://eprints.erpanet.org/
10. LDL	https://drtc.isibang.ac.in/
11. OCLC Research Publications Repository	http://www.oclc.org/research/publications/about.htm
12. OpenMED@ NIC	http://openmed.nic.in/perl/search/simple
13. Conference Archive Eprint Servers	http://eprints.ecs.soton.ac.uk/
14. CogPrints (Cognitive Sciences E-Print Archive)	http://eprints.ecs.soton.ac.uk/archive/00005944
15. EScholarship Repository	www.cdlib.org
16. SHERPA	http://www.sherpa.ac.uk/
17. HighWire Press	http://highwire.stanford.edu/
18. Glasgow ePrints Service	www.openarchives.org
19. Australian National University E-Print Repository	http://dspace.anu.edu.au/handle/1885/44441

วิธีการสืบค้น OA

แม้ OA สามารถสืบค้นได้จากโปรแกรมค้นหา หรือ Search engine ทั่วไปโดยเฉพาะ Google แต่วิธีการสืบค้นที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือสืบค้นโดยโปรแกรมค้นหาสำหรับ OA โดยเฉพาะ (Open access search engine) เช่น DL-Harvest, OAster, Google Scholar, Citebase, SHERPA Search, METALIS เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบค้น OAA/OAR ซึ่งมีผู้จัดทำจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วโลก การสืบค้นด้วย OA search engine ทำให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลภายในคลิกเดียว ด้วยการทำงานของ Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH) ซึ่งมีวิธีทำงานคล้ายกับโปรโตคอล Z39.5 สามารถนำข้อมูลจาก OAI-Compliant Archives จากทั่วโลกมาแสดงผล

ตารางที่ 3 โปรแกรมค้นหา Open Access

OA Search Engine	URL
1. DL-Harvest.	http://dlharvest.sir.arizona.edu/archives.php
2. OAISTER.	http://oaister.umdl.umich.edu/o/oaister/viewcolls.html
3. Google Scholar	http://scholar.google.com/
4. Citebase.	http://www.citebase.org/
5. Project SHERPA	http://www.sherpa.ac.uk//romeo.php
6. METALIST	http://metalists.cilea.it/
7. Registry of Open Access Repository (ROAR)	http://roar.eprints.org/index.php

ผลกระทบของ OA ต่อห้องสมุด

OA เป็นแหล่งสารสนเทศทางวิชาการที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรี สะดวก และรวดเร็วดังที่กล่าวมาแล้ว ปรากฏการณ์นี้ย่อมส่งผลกระทบต่อห้องสมุดซึ่งเป็นแหล่งให้บริการสารสนเทศอย่างเป็นทางการมาช้านาน จากการศึกษาผลกระทบของ OA ต่อวงวิชาชีพบรรณารักษ์และนักสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่าผลกระทบส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับงานเทคนิคและงานบริการ ดังนี้ (Laksana Thaotip. 2009)

1. งานเทคนิคได้รับผลกระทบจาก OA โดยเห็นได้ชัดจากการที่งานเทคนิคห้องสมุดมีการปรับกระบวนการทำงานอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้ OA ได้แก่ งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ มีการตรวจสอบรายการทรัพยากรที่ต้องการจัดซื้อ บริจาคหรือแลกเปลี่ยนกับรายชื่อ OA เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน เช่น หากรายการที่ต้องการจัดซื้อหรือจัดหาด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้นเป็น OA ห้องสมุดจะสร้างรายการบรรณานุกรมเพิ่มเข้าไปในฐานข้อมูลของห้องสมุด และจัดทำลิงก์ไปยังหน้าที่ OA ปรากฏ ห้องสมุดบางแห่งทำการประเมินวารสารฉบับตีพิมพ์ที่บอกรับอยู่กับวารสารที่มีใน OA เนื่องจากวารสารฉบับพิมพ์จำนวนหนึ่งมีการปรับเปลี่ยนนโยบายในการจัดพิมพ์เป็นแบบ OA ดังนั้นก่อนที่จะตัดสินใจต่ออายุหรือบอกเลิกรับสมาชิก ห้องสมุดต้องทำการตรวจสอบให้แน่ใจก่อน หากวารสารที่ต้องการบอกรับได้เปิดให้บริการลักษณะ OA ห้องสมุดจะบอกเลิกรับ ซึ่งจะทำให้ห้องสมุดสามารถนำงบประมาณไปใช้ในการจัดหาทรัพยากรอื่น แต่ในประเด็นนี้ผู้บริหารห้องสมุดส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า OA ไม่ได้ทำให้ห้องสมุดมีงบประมาณเหลือ อาจเนื่องจากผู้ใช้ของห้องสมุดยังคงต้องการใช้วารสารที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบอกรับ

2. งานบริการห้องสมุด ส่วนใหญ่มีการใช้ OA เพื่อเป็นแหล่งสืบค้นสารสนเทศในการให้บริการแก่ผู้ใช้ แนะนำ OA เพื่อเป็นแหล่งสืบค้นสารสนเทศแหล่งใหม่ รวมถึงสอนวิธีการสืบค้นแก่ผู้ใช้ ห้องสมุดจำนวนไม่น้อยทำหน้าที่ในการส่ง URL และไฟล์ข้อมูลที่ได้จาก OA ให้ผู้ใช้โดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดบางแห่งจัดสรรช่องทางไว้สำหรับสืบค้น OA โดยเฉพาะโดยรวบรวมแหล่ง OA ไว้ในเว็บไซต์ของห้องสมุดเพื่อให้ผู้ใช้สืบค้นได้โดยสะดวก นอกจากนี้ยังพบว่ามีการจัดพิมพ์สารสนเทศที่ได้จาก OA เพื่อเผยแพร่และให้บริการแก่ผู้ใช้ภายในห้องสมุดอีกด้วย

เป็นที่น่าสนใจว่า OA ทำให้การสืบค้นสารสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุดกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ช่วยปรับปรุงงานบริการของห้องสมุดให้ดียิ่งขึ้น และทำให้ความต้องการของผู้ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศจากภายนอกห้องสมุดมีมากขึ้น หากแต่ในด้านจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดกลับพบว่าไม่มีผลกระทบต่อจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดและจำนวนผู้ใช้บริการอื่น ๆ ของห้องสมุดแต่อย่างใด

OA มีผลกระทบในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อห้องสมุดดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ในการศึกษารั้วนี้ ยังพบว่าบุคลากรห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ OA เพียงระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นความท้าทายอีกอย่างหนึ่งในการพัฒนา OA ในประเทศไทย เพราะห้องสมุดมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้เกิดการใช้ OA เป็นแหล่งสารสนเทศทางเลือก ห้องสมุดควรทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใช้ให้เข้าถึง OA ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การผนวก OAJ ไว้ในฐานะข้อมูลทรัพยากรของห้องสมุด การจัดทำลิงก์ OA ที่คัดสรรร่วมกับรายการทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด และการจัดสรรช่องทางในการสืบค้น OA โดยการรวบรวมแหล่ง OA และจัดทำ Web Portal เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นได้สะดวก และที่สำคัญคือจัดให้มีบรรณารักษ์เป็นผู้ทำหน้าที่แนะนำและสอนวิธีสืบค้นอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถึงแม้ว่าโดยหลักการ OA จะสามารถเข้าถึงได้โดยเสรีผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่ผลจากการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้พบว่า เมื่อสอบถามจากกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นนักศึกษาพวกเขากลับได้รับข้อมูลเกี่ยวกับ OA จากบรรณารักษ์ เว็บไซต์ หรือฐานข้อมูลทรัพยากรของห้องสมุดมากกว่าจากแหล่งอื่น ๆ เช่น จาก WWW โดยตรง จากวารสาร หรือจากการเรียนในชั้นเรียน เป็นต้น

บทสรุป

ห้องสมุดในประเทศไทยควรมีบทบาทสำคัญในการจัดทำ OA เช่นเดียวกับห้องสมุดในประเทศอื่น ๆ กล่าวคือ ห้องสมุดควรทำหน้าที่สนับสนุนและร่วมมือกับนักวิชาการเพื่อจัดทำ OA (OAJ และ OAA/OAR) โดยการกระตุ้นให้นักวิชาการเห็นความสำคัญของการเผยแพร่ผลงานใน OA ว่าจะทำให้ให้นักวิชาการยังคงถือลิขสิทธิ์ในผลงานของตน แต่ในขณะเดียวกันการเผยแพร่ผลงานใน OA จะทำผลงานนั้นถูกค้นคืนได้มากขึ้นและทำให้ถูกนำไปอ้างอิงเพิ่มขึ้นด้วย เมื่อนักวิชาการเห็นความสำคัญ of OA และต้องการที่จะเผยแพร่ผลงานใน OA ห้องสมุดและบรรณารักษ์ควรช่วยเหลือในการคัดเลือก OA ที่เหมาะสม หรือช่วยเหลือในด้านเทคนิคสำหรับนักวิชาการที่ไม่คุ้นเคยกับการตีพิมพ์ใน OA ซึ่งทั้งหมดนี้จะนำไปสู่การร่วมมือกันจัดทำ OAJ และ OAA/OAR เพื่อเผยแพร่ผลงานที่ตีพิมพ์ภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานที่ตีพิมพ์เป็นภาษาไทย เนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนเพียงเล็กน้อยและไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ ส่วนห้องสมุดที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีอาจให้การสนับสนุนด้านการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ โดยอนุญาตให้จัดเก็บในเครือข่ายของระบบห้องสมุด รวมถึงให้การสนับสนุนด้านเทคนิคและบุคลากรในการดำเนินงาน

.....

เอกสารอ้างอิง

- คัลลาร์ก, เดวิส อี. (2549). **การเข้าถึงอย่างเสรี (Open Access) หรือการสร้างรายได้แบบเปิดเผย: เอกสารประกอบการบรรยาย ณ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์และสมองกลอัจฉริยะ Massachusetts Institute of Technology.** สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2552, จาก http://mit-ocw-thai.eng.chula.ac.th/MIT_THAI/about-ocw/about-ocw/?searchterm=open%20access
- รุจเรชา อัครวิษณุ. (2550). **แหล่งสารสนเทศวารสารแบบเสรี (Open Access).** สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2552, จาก http://www.journallink.or.th/J1seminar/open_access_2.ppt
- Association of Research Libraries [ARL]. (2002). **Framing the Issues: Open Access.** Retrieved August 11, 2009, from http://www.arl.org/bm~doc/framing_issue_may04.pdf
- The Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities.** (2003). Retrieved June 22, 2007, from <http://oa.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>
- Bethesda Statement on Open Access Publishing.** (2003). Retrieved July 6, 2007, from <http://www.pubmedcentral.nih.gov/about/openaccess.html>
- The Budapest Open Access Initiative.** (2002). Retrieved May 1, 2006, from <http://www.soros.org/openaccess>
- IFLA Statement on Open Access to Scholarly Literature and Research Documentation.** (2003). Retrieved 2 February 2006, from <http://ifla.queenslibrary.org/V/cdoc/open-access04.html>
- Laksana Thaotip. (2009). **Impact of Open Access (OA) Publications on Library and Information Community in Bangkok Metropolitan Universities in Thailand: A Study.** Ph.D. Dissertation (Library and Information Science). India: University of Pune.
- Moller, Allison Melanie. (2006). **The Case for Open Access Publishing, with Special Reference to Open Access Journals and Their Prospects in South Africa.** MA Dissertation (Library and Information Science). South Africa: University of the Western Cape.
- Open Access (publishing).** Retrieved August 12, 2008, from [http://en.wikipedia.org/wiki/Open_access_\(publishing\)#History](http://en.wikipedia.org/wiki/Open_access_(publishing)#History)
- Suber, Peter. (2003). Removing Barriers to Research. **College and Research Libraries.** 64(2): 92-113.
- Swan, Alma: & Brown, Sheridan. (2004). **JISC/OSI: Journal Authors Survey Report.** Truri, U.K.: Key Perspectives. Retrieved April 18, 2006, from http://www.jisc.ac.uk/upload_documents/JISCOAreport.pdf